

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	3	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

(2053)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Political Theory-II

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question no. 1 is compulsory.

(2) Attempt **one** question from each Unit. Each question carries **18** marks.

1. Attempt any **nine** questions of the following in about **10-20** words each. This question is compulsory. Each question carries **2** marks.

(i) What do you mean by charismatic power ?

(ii) What is the origin of the word Authority ?

(iii) Write down any four differences between power and authority.

(iv) What do you mean by crisis of legitimacy ?

(v) What do you mean by Political Culture ?

(vi) Write down any four characteristics of Political Culture.

- (vii) Write down the main types of political socialization.
- (viii) Write down the political rights of citizens.
- (ix) What is the origin of the word Duty ?
- (x) Write down any four characteristics of Universal Declaration of Human Rights.
- (xi) What do you mean by economic liberty ?
- (xii) What do you mean by social equality ?
- (xiii) What is the origin of the word Justice ?
- (xiv) Write down any four modes of social change.
- (xv) Write any four merits of democracy. 9×2=18

UNIT—I

- 2. What are the various sources of Power ? Write them in detail. 18
- 3. Write in detail the various agents of political socialization. 18

UNIT—II

- 4. What do you mean by Rights ? Explain in detail the various characteristics of rights. 18
- 5. Write down the features of Universal Declaration of Human Rights. 18

UNIT—III

6. Write down the various safeguards of Liberty. 18
7. What are the various dimensions of Justice ? 18

UNIT—IV

8. What do you mean by Social Change ? What are the characteristics of Social Change ? 18
9. Discuss the meaning of democracy, what are the necessary conditions for the success of democracy ? 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर लगभग 10-20 शब्दों में दीजिए। यह प्रश्न अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं :

- (i) करिश्माई शक्ति से आप क्या समझते हैं ?
- (ii) प्राधिकरण शब्द की उत्पत्ति क्या है ?
- (iii) सत्ता और प्राधिकरण में कोई चार अंतर लिखिए।
- (iv) वैधता की संकट स्थिति से आप क्या समझते हैं ?
- (v) राजनीति संस्कृति से आप क्या समझते हैं ?
- (vi) राजनीतिक संस्कृति की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।

- (vii) राजनीतिक समाजीकरण के मुख्य प्रकार लिखिए।
- (viii) नागरिकों के राजनीतिक अधिकारों को लिखिए।
- (ix) कर्तव्य शब्द की उत्पत्ति क्या है ?
- (x) मानव अधिकारों की सार्वभौम घोषणा की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।
- (xi) आर्थिक स्वतंत्रता से आप क्या समझते हैं ?
- (xii) सामाजिक समानता से आप क्या समझते हैं ?
- (xiii) न्याय शब्द की उत्पत्ति क्या है ?
- (xiv) सामाजिक परिवर्तन के कोई चार तरीके लिखिए।
- (xv) लोकतंत्र के कोई चार गुण लिखिए। 9×2=18

यूनिट-I

2. शक्ति के विभिन्न स्रोत कौन-कौनसे हैं ? उन्हें विस्तार से लिखिए। 18
3. राजनीतिक समाजीकरण के विभिन्न एजेंटों को विस्तार में लिखिए। 18

यूनिट-II

4. अधिकारों से आप क्या समझते हैं ? अधिकारों की विभिन्न विशेषताओं को विस्तार में समझाइए। 18
5. मानव अधिकारों की सार्वभौम घोषणा की विशेषताएँ लिखिए। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੁਰੱਖਾ ਉਪਾਯਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। 18
7. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਆਧਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਆਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ? ਸਾਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ? 18
9. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਲਈ ਆਵਸ਼ਯਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ? 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

Note :— (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :
- (i) ਕਿਸਮਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ii) ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਕੀ ਹੈ ?
- (iii) ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- (iv) ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (v) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vi) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

(vii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

(viii) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

(ix) ਕਰਤੱਵ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਕੀ ਹੈ ?

(x) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

(xi) ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(xii) ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(xiii) ਨਿਆਂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਕੀ ਹੈ ?

(xiv) ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

(xv) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਗੁਣ ਲਿਖੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹਨ ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

18

3. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਟਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

18

5. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। 18
7. ਨਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪ ਕੀ ਹਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 18
9. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 18